

II

111237

COMERCIU SI INDUSTRIE DIN BUCUREȘCI

REPAUSUL DE DUMINECA

EXPUNERE DE MOTIVE SI PROIECT DE LEGE

PRESENTAT

CAMEREI DE COMERCIU SI INDUSTRIE

DE

NICOLAE BASILESCU

Secretar al Camerei de Comerț și Industrie din București.

Doctor al Facultății de Drept din Paris, Laureat, etc.

BUCUREȘCI

TIPOGRAFIA MODERNA, GREGORIE LUIS

24, Strada Academiei, 24

1887

CAMERA DE COMERCIU SI INDUSTRIE DIN BUCURESCI

REPAUSUL DE DUMINECA

EXPUNERE DE MOTIVE SI PROIECT DE LEGE

PRESENTAT

CAMEREI DE COMERCIU SI INDUSTRIE

DE

NICOLAE BASILESCU

Secretar al Camerei de Comerț și Industrie din București.

Doctor al Facultății de Drept din Paris, Laurent, etc.

BUCURESCI

TIPOGRAFIA „MODERNA“, GREGORIE LUIS

24, Strada Academiei, 24

1887

EXPUNERE DE MOTIVE

*Domnule Președinte,
Domnilor Membri*

GENERALITĂȚI

Chestiunea repausului, în zilele de Duminecă și cele mai de căpetenie serbători, poate fi privită din două puncte de vedere: din punct de vedere moral și religios și din punct de vedere economic și social.

Ca Cameră de Comerț și Industrie, ar părea că nu am fi chemați să considerăm și să tratăm chestiunile, ce ni se prezintă în discuțiune, de cât numai din punctul de vedere al intereselor materiale.

Camera de Comerț și Industrie însă, nu este

numai organul acestora; ea are, in primul rang, indatorirea de a veghea la ocrotirea intereselor morale și superioare, la conservarea adevăratelor și sfintelor moravuri in practicele comerçului și industriei, cunoscând că, numai grație lor, vom putea ajunge se stabilim aceste ramuri de activitate economică pe base in adevăr solide și durabile.

Condusă de aceste considerațiuni, Camera de Comerçiu și Industrie a Capitalei a votat cu bucurie, într'una din precedentele séle ședințe, crearea unei școli pentru ucenicii comerciali, unde acestia se poată dobândi primele elemente, indispensabile orî cărui comerciant, mai ales in epoca de concurență și perfecționament in care trăim.

Inspirându-mă insu'mi de aceleași cugetări și făcându-mă ecoul dorințelor exprimate de unii dintre Domniele-Vóstre, cu onóre vin ađi a ve supune uă nouă măsură, care cõplinesce, ca un corolariu indispensabil, pe cea precedentă : *Repausul obligatoriu in ȃilele de Duminecă și principalele sãrbători.*

Nu voiu motiva propunerea, ce am onóre de a vă presenta, pe considerațiuni trase din sacra indatorire ce avem de a respecta și face să se respecte, in țara nóstră, religiunea străbunilor nostri, de și ar trebui, pôte, să nu trecem ușor cu vederea spectacolul intristător ce în acéstă privință poporul nos-

tru ne dă, precum nici plinul de învățăminte exemplu, ce streinii, aflători pe teritoriul nostru, continuu ne oferă.

Țara intreagă, in adevăr, de la un capăt al său la altul vede in fie care Sâmbătă, și, in ultimele sărbători israilite, a putut încă uă dată să se convingă de modul cum acesti streini sciu să onoreze sărbătorile lor.

Nu însă acestea sunt unicele considerațiuni pe cari me voiu sprijini.

Indatoririle morale, ce societatea are către cetățenii sei, și legile naturei 'mi procură in adevăr argumente suficiente. De acestea s'au inspirat și legislatorii celor mai inaintate țeri, când au avut să legifereze obiectul in chestiune.

Pentru a nu avea aparența că măsurile, ce propunem, sunt pentru întâia óră de noi iscodite, in cine scie ce scopuri, permiteți'mi vă rog a vă expune, in modul cel mai succint posibil, starea actuală a legislațiunei in diferitele țeri, dând, pentru acésta, ultimul rezultat la care ele s'au oprit.

LEGISLAȚIUNE COMPARATĂ

Atât in Francia cât și in Germania, Anglia, Elveția, etc. chestiunea repausului de Duminică și principalele sărbători se presintă sub fețe deo-

sebite și se resolvă în moduri diferite, după cum este vorba de persoane mai mici sau mai mari, în general, de 16 ani.

I. În **Germania**, în virtutea § 136 al. III din legea asupra Industriei din 17 Iuliu 1878 (*Reichsgewerbeordnung*), copiii, până la vârsta de 16 ani, nu pot fi ocupați la lucru în zilele de Duminică și serbătoare precum nici în orele și zilele fixate de către duhovnicul lor ordinaru pentru a primi instrucțiunea, ce ei trebuie să dobândescă înainte de comuniune.

Orî ce abatere, din partea patronului, la această dispozițiune se pedepsește, conform § 146 din aceeași lege, cu amendă până la 2,000 de mărci și, în cas de insolvabilitate, cu închisoarea până la 6 luni.

În **Francia**, Art. 5 al. I din legea din 3 Iuliu 1874, asupra muncii băeților sau fetelor minore, ordonă: „Că băeții minori de 16 ani și fetele minore de 21 ani, să nu fie întrebuințați la nici uă muncă de către patronii lor în zilele de Duminică și de serbători, recunoscute de lege, nici chiar pentru curățirea și aranjarea atelierelor.“

Dispozițiunea art. 5 este aplicabilă, în virtutea art. 30 din lege, tuturilor ucenicilor industriali, nu

numai aceloră cari sunt întrebuințați în fabrici și aceloră cari sunt simplu puși în ucenicie sau *apprentissage*.

Afară de acésta, repausul, în zilele de Duminică și de serbătore, se impune, fără distincțiune de cult, tuturilor patronilor și tuturilor ucenicilor, aflători pe teritoriul frances. Uă propozițiune făcută la Adunarea națională de către deputatul Bamberger, de a dispensa, de aplicațiunea ei, pe ucenicii sau patroni inecreștini, în specie pe Israiliți, în vederea căroră propozițiunea era chiar făcută, nu a fost priimită. Toți sunt, prin urmare, datori actualmente în Franca se onorede serbătorile religiunii creștine.

În **Danemarca**, § 5 al legii din 23 Mai 1873, relativă la același obiect, interdice ca copii de la 10 la 14 ani se fie puși la lucru Duminicele și serbătorile recunoscute de biserica dominantă.

Națiunea **Englesă**, însă, între toate națiunile a fost cea care cea d'ântăiu 'și a îndreptat atențiunea în modu serios către protecțiunea ce se cuvine copiilor minori.

Bogata serie de legi, ce Anglia 'și a dat în acésta privință, începe deja cu uă lege din 1802, datorită lui Sir Robert Peel, părintele celebrului mi-

nistru cu același nume, și se opresce la legea din 27 Mai 1878, care înlocuesce pe toate cele precedente și formedă, prin întinderea sa, un adevărat Cod.

Nu voi expune întregul sistem al acestei legi. El este vast, dar amănunțit. Protecțiunea muncitorului atât din punct de vedere fizic cât și, mai ales, din punct de vedere moral, formedă ținta sea finală.

Cu privire la repausul de Duminică, art. 21 „prohibă ca copii, adolescenți și femeile (de ori ce vârstă) se fie puși la lucru în zilele de Duminică.“

Și art. 22 îndatorează pe patroni a le da concediu în ziua de Crăciun și în cea de Vinerea-Mare, precum și de a 'i lăsa liberi în cursul anului cel puțin opt jumătăți de zi, dintre cari jumătate minimum se aibă loc între 15 Martie și 1 Octombrie, adică în epoca când zilele sunt mai lungi.

Ori ce contravențiune din partea patronilor, la aceste dispozițiuni, este pedepsită cu amendă până la 5 livre sterling.

Pentru ca în adevăr lucrătorul să se pótă bucura de întreaga zi de duminică, art. 6 No. 4 al legii din 21 August 1867 ordonă ca lucrul să se finescă Sâmbătă la două ore, putând muncitorii în restul zilei : bărbații să-'și vedă de afaceri, iar femeile se

pună óre-care ordine in menajul lor, neglijat in cursul septămănei.

In **Elveția**. legea federală din 23 Martie 1877, art. 15 și 16, concernând munca in fabrici și ateliere, interzice de asemenea ori ce ocupațiune băeților până la 18 ani și femeilor de ori ce vėrstă, in zilele de Duminică.

II. Intru cât privesce repausul de Duminecă pentru ómenii maturi ocupați in industrie precum și, in general, intru cât privesce serbătorirea exterióră a Duminicelor și serbătorilor, fie de către industriași, fie de către comercianți și agricultori, armonia ce am putut constata in precedenta revistă a legislațiunilor streine, când era vorba de minori, dispare aci, pentru a face loc unor sisteme disparate, purtând fie care, mai mult sau mai puțin stigmatul: ici, unor tendințe religióse destul de puternice; colo, pe acelea ale unui liberalism moderat; dincolo, pe acelea ale unui sistem eclectic.

Iată și sub acest raport ultimele date legislative:

In **Francia**, — pentru a nu mă sui inainte de Revoluțiunea cea mare, când religiunea de Stat fiind cea catolică, și, acésta aflându-se in posesiunea unei

mari influențe în guvernul țării, diverse ordonanțe asigurau într'un modu complet respectul serbătorilor legiuite, — găsim, ca lege fundamentală, pe cea din 17 thermidor anul VI, care ordona ca ori ce muncă se fie suspendată în fie care a ȳcea ȳi, *decadi*, a calendarului republican.

În consecință, tóte autoritățile publice trebuiau se fie în acea ȳi închise, semnificarea actelor judiciare era oprită, scólele atât publice cât și private, prăvăliile și atelierelor urmau asemenea a fi ȳtute închise. În fine, ori ce muncă pe calea publică sau pentru calea publică era cu desăvărșire oprită.

Acéstă lege a rămas în vigóre până la 1814 când, sub guvernul Restaurațiunei, partidul catolic, repunând din nou mâna pe putere, reuși să obțină legea din 18 Noembrie 1814, pornită exclusiv din punct de vedere religios.

În virtutea art. 1 din acéstă lege :

„Lucrările ordinarii sunt intrerupte Duminicele și ȳdilele de serbătóre recunoscute de lege.“

Este deci oprit, adaogă art. 2 :

„Comercianților de a expune și vinde mărfurile lor cu oblónele deschise ;

„Colportorilor, și etalagistilor de a colporta și expune în vëndare mărfurile lor în stradă sau în piețele publice ;

„Artisanilor și lucrătorilor de a lucra în afară sau deschide atelierele lor ;

„Căruțașilor a încărca pe piețele publice ;

„În fine, în orașele cu uă populațiune de mai puțin de 5,000 suflete precum și în târguri și sate, este interzis tutulor debitanților de bături spirtoase de a debita bături și acelora ce țin diferite jocuri publice, cum billarduri și altele, de a le pune la dispozițiunea publicului în tot timpul oficiului divin.“

Legea prevede ore care excepțiuni, relative la comerțianții de comestibile, la farmacii, la serviciul poștelor și telegrafelor, trăsurilor publice etc., precum de asemenea și la morari și la muncitorii agricoli întrebuințați la secerișiu ori la alte munci agricole urgente, la reparațiuni și construcțiuni ce nu pot suferi întârziere, în acestu din urmă cas obținând însă autorisațiunea autorității comunale.

Contravențiunile la dispozițiunile precedenți sunt pedepsite cu amendă și în cas de recidivă cu maximum închisórei de simplă poliție.

Uă lege recentă, din 12 Iuliu 1880, a abrogat legea din 1814, nemanținând în vigóre, cu privire la serbarea Dumnicelor, de cât art. 57 din legea organică a Concordatului, din 18 germin al anul X, după care articol „repaosul funcționarilor publici este fixat Dumineca.“

Motivele abogațiunei acestei legi sunt de două feluri :

Unele decurg din prea marile piedici și restricțiuni ce se aduceau muncii, fără folos real. Legea în adevăr, neavând de cât un scopu religios, — onorarea exterioară a Duminicelor și serbătorilor, — nu se ocupa în realitate de acea ce trebuia să formeze adevărata sa basă, intreruperea absolută a muncii, repausul necondiționat, de care lucrătorul are indispensabilă trebuință, cel puțin uă și pe săptămână. De aci vexațiuni recunoscute chiar de autorități injuste și inutile; ast-fel că, pentru a le înlătura, pe cât posibil, diverse ordonanțe și circulări ministeriale au simțit nevoia de a atrage, asupra lor, luarea aminte a autorităților publice însărcinate, cu executarea legii, invitându-le a o aplica cu indulgență pentru a nu suscita legitime plângeri.

Éră *altele* din faptul, generalmente constatat, că uă atare lege, — considerând raporturile economice, sociale și religiose ale Francesilor de ași, — este chiar de prisos.

Repausul de Duminecă, rezemat pe uă tradițiune, ce înnumără mai multe secole, a pëtruns atât de puternic în moravurile Francesilor în cât chiar fără lege el se impune ași tuturilor. S'ar considera, în adevăr, ca uă usurpațiune ori ce tentativă din partea patronului de a nu lăssa liberă lucrătoriloru sei, și oia

consacrată de veci repausului și relațiunilor familiei. Uă lege deci, în această privință, dacă nu este inutilă, poate, nefiind bine chibzuită, aduce mai mari prejudicii de cât avantagii.

În **Elveția**, legea federală din 23 Martie 1877, conține uă dispozițiune prohibitivă categorică.

Art. 14 ȝice: „Ori ce muncă în ȝilele de Duminecă este oprită, afară de casuri de urgentă necesitate și exceptându-se acele industrii, cari nu pot, fără pericol, a fi intrerupte și cari au obținut în această privință autorisarea Consiliului federal.

„În aceste stabilimente însăși, patronul este obligat a lăsa lucrătorilor la două Dumineci una liberă.“

În **Germania**, uă lege generală asupra materiei nu există. Afară de § 136 al legii asupra industriei, din 17 Iuliu 1877, care se exprimă ast-fel :

„Lucrătorii industriali nu pot fi obligați de către patronii lor a lucra în ȝilele de Duminecă și sărbătore. Se exceptedă numai acele munci, cari după natura industriei, nu pot suferi uă amânare séu intrerupere.“

este lăsat fie-cărei țeri a legifera cum 'i va conveni mai bine.

În **Prusia**, în virtutea legii din 11 Martie 1850 și a ordonanței din 1837 Februarie 7, guvernamintele provinciale au facultatea de a edicta, prin măsuri polițienesci, sărbătorirea exterioară a Duminicilor și sărbătorilor, inspirându-se de trebuințele și raporturile locale și sancționând ordonanțele lor prin măsuri de simplă poliție, adică cu amenda pînă la 60 mărci și cu închisoare pînă la 14 zile.

Ele pot, între altele, prescrie :

Că ori-ce muncă să înceteze Dumineca și sărbătorea, precum și că nici uă turburare a serviciului divin să nu fie tolerată.

Că nici un bălcu sêu tîrg să se țină Dumineca sêu, în cursul săptămînei, în ȝi de mare sărbătore, afară numai dacă în acest cas, pentru motive speciale, autoritățile nu 'l încuviințedă.

Afară de aceste măsuri generale, prin legea din 21 Decembrie 1846, se statornicesce ca administrațiunea căilor ferate, canalurilor, edificielor publice, stradelor, șoselelor, etc. să nu oblige pe ómeni la lucru Dumineca și sărbătorea, precum și că salariul se li se plătescă Sâmbăta, ori, în cas de imposibilitate absolută, Dumineca uă oră înainte de începerea serviciului divin sêu uă oră după săvêrșirea acestuia, pentru a le lăsa timpul trebuincios îndeplinirii îndatoririlor lor morale.

Diverse ordonanțe ministeriale au accentuat dispozițiunile legilor precedinți, invitând autoritățile publice să vegheze la stricta lor observare.

Ast-fel sunt ordonanțele ministeriului de culte din Aprilie, Iunie și August 1851; ale ministeriului lucrărilor publice din 25 Ianuarie 27 și 28 Mai 1851, din acelaș an; din 20 Septembre și 2 Decembre 1853 și altele.

În **Saxonia** uă lege recentă, din 20 Martie 1879, conține de asemenna prohibițiuni de acéstă natură.

Pretutindenii, de altminteri, în Germania repausul de Duminecă este riguros consfințit.

În **Anglia**, obligațiunea de a nu munci Dumineca și sêrbătórea apare pentru prima óră în legislațiune prin statutul 1 Car. 1. c. 1; statutul 3 Car. 1. c. 2, adică deja la începutul secolului al 17.

Astă-đi, ea a devenit uă a doua natură, atât de adênc a pêtruns moravurile poporului engles.

Uă lege însă, în adevêr complectă și specială obiectului în chestiune, găsim actualmente în **Danemarka**. Ea pórtă data de 7-Aprilie 1876. 'Mi voiu permite a extrage dintr'ênsa numai principalele dispozițiuni.

„În đilele de sêrbătóre, recunoscute de bise-

rica națională, ȝice art. 1, ori ce muncă in case seu afară dintr'ensele, care ar putea, prin sgomotul ce causedă seu prin modul in care se esecută, turbura repausul ȝilelor de sėrbătore, este interȝisă, de la 9 ore dimineța la 4 ore sėra.“

Se esceptedă muncile agricole, in cas de urgența și când serviciul divin nu este turburat, precum și incărcările și descările de corăbii, dacă acestea se află expuse in un loc deschis.

In virtutea articolului 2, ori ce act de vândare seu cumpărare in stradă, in piețe publice, seu in magazinele comercianȝilor ori furnisoriilor este cu desăvėrsire oprit și magazinele trebuiesc ținute inchise.

Excepțiuni la acest principiu nu pot fi admise de cāt in favorea farmaciilor, lăptăriilor și brutariilor și acelor ce debitedă apa gazosă seu alte bėuturi rėcoritore analoge.

Tėrgurile și bālciurile sunt interȝise in ȝilele de sėrbătore recunoscute de biserica națională. Tėrgurile de pesce și de legume singure vor putea fi deschise pınă la ora 9 dimineața.

Ori ce reuniune sgomotosă in locuri publice, precum și jocurile de noroc sunt sever interȝise in acest interval de timp, de la ora 9 la 4 p. m.

Contravențiunile la dispozițiunile precitate sunt pedepsite cu amendă pınă la 100 de corone și au-

torisațiunea de a ține restaurant séu ori ce alt stabiliment public póte fi revocată.

FUNDAMENTUL PRINCIPIULUI REPAUSULUI DE DUMINECA

Etă, in resumat, expunerea repede și succintă a stărei actuale a diferitelor legislațiuni, asupra chestiunei ce ne preocupă.

Tóte aceste legi purced dintr'ua inaltă rațiune de Stat. Déca, in general, este bine, ba chiar de multe ori indispensabil, ca Statul să se amestece cât mai puțin in treburile particularilor, sunt casuri însă, unde protecțiunea sea este invocată ca supremul ajutor, de către acei ce nu se pot inșiși ajuta. Statul, adică noi toți, suntem datori a lua in considerațiune starea mizeră in care unii dintre noi póte se află. Statul, ca expresiune viue și organică a corpului social, este dator să ingrijească ca nici unul dintre membrii săi să nu péră din lipsă de asistență. El este dator să vegheze ca tinerile generațiuni, cari mâine vor fi maturile generațiuni, ce vor preside și conduce destinele sale, să nu 'și ruineze sănătatea prin uă muncă necurmată și sdrobitóre și se 'și cultive in deajuns moralul și in-

teligența, pentru ca nu cum-va, din nepriceperea lor, El însuși să fie expus a pieri.

Mai departe, Statul, care într'ua și poate fi chemat a întreține pe cei deveniți infirmi, are dreptul să se interpună, până este timp, între patronul care face legea și lucrătorul care trebuie să i se supună, pentru a lua cuvenitele măsuri preventoare unei nenorociri viitoare. Omul, în adevăr, este cea mai fragedă și delicată mașină. El s'ar deteriora, de sigur și în scurtă vreme, dacă nu 'și va lua timpul necesariu pentru a redobândi forțele pierdute.

Mentținându-l, pe de altă parte, fără repaus său întrerupere, în cercul aceleași ocupațiuni, moralul său nu va întârzia să se resimtă. Este deci indispensabil a permite ca, cel puțin uă dată pe săptămână, și lucrătorul să se ocupe de afacerile sale personale, să se pună în contact cu semenii săi, pentru a'și comunica unul altuia ideile și păsurile lor, să meargă la biserică, pentru ca prin învățătura sfințelor dogme creștinești să 'și pótă rădica sufletul și să 'și amelioreze moralul, cu un cuvânt, ca, cel puțin uă și pe săptămână, să redevină și el om de societate și bun creștin.

Observați însă, că acest măreț rezultat se obține fără ca nimeni, nici patronul, nici lucrătorul, să în-

cerce veri uă pagubă din suspensiunea muncii; căci sciut este de toți, că omul, ca și animalul, când este odihnit și 'și-a reluat puteri noi, produce și mai mult și mai bine, de cât când, forțat de uă obo-seală neintreruptă, cade pe brânci fără putere.

Până în prezent **Legiuitorul nostru** nu a bine-voit să 'și indrepte atențiunea în acéstă direcțiune.

Care să fie cauza? Fi-va óre pentru că repausul de Duminecă ar fi deja atât de intrat în moravurile nóstre în cât, ca la Francesi séu Englesi, să nu-mai simțim nevoie de uă lege pentru a ne bucura de densus, séu fi-va pentru că uă asemenea măsură nu ar fi proprie raporturilor nóstre economice și religióse?

Nici una nici alta, o sciți bine, Domnilor, nu a putut fi cauza.

Căci departe ca repausul de Dumineca să fie respectat, de la uă l'altă a țerei la alta, în fie-care Duminecă și în fie-care di de sêrbátore creștină, populațiunea strêină, de rit religios diferit de al nostru, căreia frățesce 'i dăm asil, nu are delicateța de a onora, cel puțin exteriormentê, sêrbătorile religiunei dominante în țara în care trăesc.

Pe de altă parte, din faptul că o mare parte a populațiunii nóstre comerciale și industriale este de uă altă religiune de cât a nóstră și nu pêstrêdă Duminicele și sêrbătorile nóstre, neguțatorul creștin

insuși, impins de nevoia órbei concurențe, nu póte, fără a periclita clientela și viitorul comerziului său, a'și închide magazinul Duminica și congedia pe lucrători, căci alături concurentul seu abia ascéptă ocaziunea favorabilă de a 'i o hrăpi.

Iată, după părerea nóstră, de unde pornesce, in principiu, care este cauza originară a lipsei de a onora sêrbătorile creștinești in orașe.

La țară, cauzele sunt altele, le cunoșcem cu toții, presa intrégă le a semnalat continuu și nu ne aparține nouă a le releva aci.

Aparține însă legiutorului, aparține bisericeii a lua, cât de neîntârziat, măsurile ce va crede mai nemerite pentru a ameliora sórta clerului nostru, a 'i ridica gradul de cultură și a 'l pune cu adevêrat in stare de a corespunde indatorirelor sêle.

Acum, că să simte o viue și generală trebuință de a legifera și reglementa repausul de Duminecă și al marilor sêrbători, nici că mai pótă fi indoială; dorință sinceră și unanimă ce Domniele-vóstre ați bine voit a'mi arata, de a pune un capêt acestei situațiunii, ar fi prin ea singură o probă suficientă.

Pentru capitala noastră, in special, există și un alt motiv. Prin inființarea *Scólei de Ucenici*, repausul de Duminecă a devenit condițiunea *sine qua non* a realizării mărețului scop ce urmărim.

Și, in adevêr, pentru ca ucenicul să pótă frequenta

școlă noastră, după cum sub pedepse aspre 'l obligăm de a o face, trebuie să fie liber nu numai cele două ore ce 'i impunem de a petrece Duminica în școlă, ci și restul zilei, căci știut este, că nu în școlă învață cine-va. Copilul merge la școlă pentru a auzi pe profesor, iar a casă, în linisce, se reculege și 'și aduce aminte explicațiunile profesorului, consultă cărțile ce 'i au fost recomandate, coordonându notele sale de curs, cu un cuvânt, prin uă muncă personală numai, se pôte pune în măsură de a profita în adevăr de lecțiunile auzite și trece cu succes examenele séle.

Consacrând repausul de Duminecă, satisfacem în aceleași timp și legilor religioase și legilor naturei. Tênerul ca și bêtrânul are nevoie de uă ți de repaus pe săptămână, în care să-și pôtă restabili forțele perdute și îndeplini îndatoririle lor religioase și către familiile lor.

Ați văduț mai sus cum *legiuitorul Engles*, în gin-gașa sa sărguință pentru a îndulci viața, deja destul de încercată a muncitorului, ordonă suspensiunea muncii de Sâmbătă de la prânț, permițând lucrătorului să-și termine afacerile chiar în acea ți și să consacre întreaga Duminecă bisericeii și familiei sale.

Obligând pe muncitor și ucenic a lucra și Dumineca, patronul însuși nu se pôtă bucura de binefacetile repausului săptămânal.

Câți dintre Domniele-Vóstre nu ați dori să petreceți câte-va ceasuri liniștite în sinul familiilor D-Voastre! Câți nu ați dori să aveți câte-va momente libere pentru a urmări progresele realizate în școală de fii Domniilor-Voastre, a sta câte-va ore de vorbă cu dênșii pentru a le inspira preceptele adevăratei morali, precepte pe cari numai un părinte scie să le insufle fiului său!

Și cu toate acestea, pentru că nu este ușă înțelegere generală, pentru că pe când unul voesce se închidă magazinul sau atelierul său, cel-alt voesce a 'l ține deschis, toți sunteți obligați a munci de la un capăt al anului până la altul, fără repaos și fără măcar să vă îndepliniți sfintele indatoriri ce aveți către biserică și familie.

Iată considerațiunile fundamentale de cari m'am condus în elaborarea alăturatului proiect de lege. Vă rog a nu vedea într'ensul de cât ușă simplă schiță a principalelor dispozițiuni ce un proiect relativ la un asemenea obiect, caută se conțină. Rămâne ca Onor. Cameră, să 'l amelioreze, adaogându-l, reducându-l sau modificându-l, după cum trebuințele practice ale comerțului și industriei o vor consilia mai bine; trebuințe pe cari, prin felul ocupațiunilor membrilor săi, este mai în măsură de cât ori cine a le cunósce și aprecia.

EXAMEN ANALYTIC AL PROIECTULUI DE LEGE

Economia proiectului de lege, ce am onóre a vë presenta, fiind fórté simplă, reese cu claritate din chiar lectura sa.

Fără a desvolta dispozițiunile sale, 'mi iau permisiunea a vë atrage atențiunea asupra câtor-va dintr'ênsele, insocindu-le de motivele speciale, ce m'au hotărit să le admit.

Observ mai întâiu, că numai admițënd proiectul, ast-fel cum am onóre de a vi 'l presenta, adică cu prohibițiunile séle radicale și absolute, vom puté cu siguranța dobândi rezultatul ce cu toții dorim.

Dacă vom cerca să immulțim excepțiunile, fie sub pretext, că numai Dumineca lucrătorul, — ocupat in cursul săptămânei cu munca câmpului, in atelier sau fabrică, — póte veni la tãrg să se aprovisionede cu cele trebuincióse, fle sub ori care altul, surpați inși-vë temelia pe care voim să aședăm proiectul nostru și anihilați cu desăvêșire legitimitatea sa.

Căci din douë una : — Ori suntem cu adevërat și adênc pãtrunși că a venit, in fine, vremea sã ne gândim la datoriile nôstre religióse și sã punem in practicã preceptele sfintei scripturi și ale sciinței, cu privire la repaosul de Duminecă, și atunci, excepțiuni, ce

nu sunt imperioase, nu incap; căci, pentru cari motive de ordine superioară, am priva pe uă parte din lucrători și ucenici de un ce pe care 'l considerăm absolut indispensabil pentru cei-l'alți? — Ori acéstă profundă convicțiune nu există, și atunci nu înțeleg pentru ce nu am lăsa să se continue starea de lucruri actuală și înlătura cu chipul acesta ori ce recriminațiuni din partea celor interesați.

Dacă din contră, admiteți principiul legii ast-fel cum am avut onórea de a 'l formula in art. 1 și art. 2, temperat cu puținele excepțiuni in ele cuprinse, rezultatul ce vom obține este secur și imens.

Toți comercianții, industriașii și lucrătorii etc. fără deosebire de vârstă sau de sex, ori de natura ocupațiunilor lor, vor fi chemați a profita de bine-facerile legii de față.

Prescriind repausul obligatoriu și general in zilele de Duminecă și puținele sărbători menționate in proiect, vom atinge, într'un mod indirect, dar secur, și un altr rezultat nu mai puțin insemnat.

Este sciut de toți că, din nenorocire, la țară mai ales, uă mulțime de sărbători, unele mai fără importanță de cât altele, sunt, din superstițiune, observate de popor, pe când, din contră, Duminecele nici că sunt luate in seamă.

Vedënd insă poporul, că legiuitorul, care este pre-

supus cea mai înaltă expresiune a înțelepciunii și a respectului datorit bisericii naționale, nu consfințește, în mod obligatoriu, de cât ȕilele numite, puțin câte puțin, vom vedea pătrunȕend în moravurile sële abandonul sërbatórilor superstițiose și onorarea, în mod însă adevërat și cuviincios, a sërbatórilor legale.

Ast-fel s'a întemplat și în Francia, unde, afară de Dumineci și ȕiua de 14 Iuliu, — sërbatórea națio-
naľă, — poporul însuși, nu numai autoritățile publice, nu sërbatóresce actualmente de cât cele 4 mari sërbatóri catolice: Crăciunul, Înălțarea, Adormirea și Sërbatórea tutulor sfinților, de și, mai ales înainte de Revoluțiune, aceleași superstițiuni vătămătoare consacraseră nenumërate sërbatóri.

Înainte de a aborda examenul în parte al dispozițiunilor conținute în proiect, încă uă observațiune generală este necesară.

Puteți observa că proiectul de faciă nu face nici uă deosebire între minori și majori, între bărbați și femei, pe toți, fără deosebire de vërstă séu sex 'i chiamă sę se bucure de favórea repaosului sęp-temănal.

Am vëȕut că legislațiunile diferitelor țeri fac, în acéstă privință, óre cari deosebiri. Motivul acestor distincțiuni este că mai în tóte aceste țeri, existând legi speciale pentru protecțiunea vërstei fragede,

cu ocasiunea acestora s'a stipulat pentru ei, între altele, și repausul de Duminecă.

Noi însă nu suntem chemați ađi a ne ocupa numai de ucenicii și lucrătorii minori. Scopul nostru este mai general, el imbrățiședă intréga populațiune a țerei Romănesci, pe comercianți și industriași ca și pe agricultori. Impunând repausul de Duminecă ómenilor maturi, 'l acordăm și recunós-cem à *fortiori* nevèrsnicilor.

Fără a pretinde să fi făcut tot ce trebuie să facem pentru a protege, și in țara nóstră, pe copiii frageđi de exigențele, câte uă dată demésurate, ale lucrului, putem fi sicuri totuși că admițând măsura de faciă am făcut un mare pas către acéstă țintă.

Ne rezervăm, și avem chiar datoria, de a ne gândi la modul și la mijlócele prin cari urmédă a fi regulate raporturile dintre patron și ucenic, spre folosul atât al acestor amëndorora cât și al societății.

Un proiect de lege special acestui scop este indispensabil, și, considerând lipsa complectă a ori cărei dispozițiuni in acéstă privință, de sigur fórte urgent.

Excepțiunea admisă la art. 1, in privința strângerei recoltelor și a altor lucrări agricole urgente, se înțelege de sineși. Intemperiele pot, in adevěr, nimic dintr'uă đi in alta munca și asceptările agricultorului dintr'un an intreg.

De asemenea, și acea relativă la transporturile deja începute. Dacă un chirigiu a încărcat în timpul săptămânii, de exemplu, vin de la Dealu-Mare și 'l a apucat Dumineca pe drum înainte de a fi ajuns la destinațiune, nu putem, fără a 'i cauza grave neajunsuri, se 'l obligăm a 'și intrerupe călătoria.

Motivele expuse pentru aceste două excepțiuni se aplică în totul și la cea consacrată prin cel de al treilea alineat. Ultima dispozițiune a alineatului 3 previne însă, în mod suficient, abuzurile ce s'ar putea face din aplicațiunea sea.

Am limitat prohibițiunea cuprinsă în art. 2 și privitoare la actele de vânzare și cumpărare pe strade, în localurile publice séu în magazinele comercianților precum și la închiderea prăvăliilor numai până la prânț.

Dacă am făcut acesta, este că luând în considerație practica de până acum, m'am temut că uă măsură prea radicală și bruscă în această privință să nu descepte prea mari nemulțumiri și opozițiuni, în contra scopului țintit, din partea acelorora ce ar pune mai presus de interesul general pe al lor propriu.

Remâne însă, ca Onor. Camera să apreciede de nu este preferabil a se menține prohibițiunea pentru tótă durata zilei sau a o fixa până la altă oră din zi.

La acest art. 2 nu am admis uă excepțiune to-

tală de cât pentru farmaci; ele urmând a fi ȝioa și nóp̃tea la dispozițiunea publicului.

In vederea trebuințelor casnice. am îngăduit ca până la orele indicate in proiect, băcâniile, brutăriile și măcelăriile să pótă fi deschise.

Nu am permis însă ca cârciumile, cafenelele și alte asemenea localuri să fie deschise Dumineca, in nainte de amiaȝi, pentru un motiv de inaltă moralitate.

Nu trebuie, in adevăr, ca lucrătorii și ucenicii, cârora le acordăm in aceste ȝile libertatea pentru a merge la biserică, la scólă séu pentru a petrece in sînul familielor lor să găséscă, de indată ce es, pe pașii lor chiar, locuri unde scopul ce urmărim se fi înlăturat, unde ei 'și pot perverti moravurile lor.

Prohibițiunea, însă, se impune cu o putere ireșitibilă pentru lucrătorii agricoli. Cine dintre noi nu a avut trista ocașiune de a vedea că aceștia abia 'și primesc plata Sâmbăta saũ Dumineca diminéȝa, și se duc să o bea in cârciumi, in loc să mérgă să asculte serviciul divin la biserică séu să se ocupe de ingrijirea și curăȝirea miserului lor locaș ori de afacerile părăsite ale comunei in care trăesc ?

Am interȝis, prin art 3, tégurile și bálciurile in ȝilele de sărbătóre, tot pentru aceste motive, precum și pentru acela că ar fi uă flagrantă contradicțiune, décă pe de uă parte, am opri ori ce act de negoȝ

prin prăvălii și 'l am permite in bálciuri și têrguri.

Am temperat însă, prin un aliniat la acesta, rigorele sale, permițând ca têrgurile și halele de vic-tualii să pótă fi deschise până la ora 9 dim., vara și până la ora 10 dim., érna.

Têrgul fiind inchis Duminica, pentru a inlesni lucrătorilor să se aprovizioneze cu cele trebuincioase lor și familielor lor, prin art. 4 obligăm pe patroni a le da socotela de Sâmbătă, căci alt-fel abusul nu se curmă și lucrătorul, fiind obligat de patron a veni să 'și ia plata Dumineca, pierde și puținul repaos ce năzuim să 'i acoordăm.

In fine, nu ar fi să onorăm cu tot respectul aceste sfinte sêrbători, decât am îngădui ca în decursul lor să se facă intruniri zgomotoase de natură a turbura ordinea și liniștea publică, precum și a tolera jocuri de noroc, cari, mai ales, in vederea libertăței ce acordăm lucrătorilor și ucenicilor, trebuesc sever interdișe, pentru a nu deveni nisce mijloace de deperdițiune pentru dênșii.

Dispoșiunile precitate, însă, ar rămânea literă mórta, dacă nu s'ar stipula și o sanctiune severă pentru cei ce le vor înfrânge. Fie-care în adevêr cată să scie că violându-le nu va rămânea nepedepsit.

In vederea acestor considerațiuni, am fixat pentru prima infrațiune uă pedépsă de 50 — 500 lei și,

in cas de recidivă, și închisórea de simplă poliție de la 5 la 15. zile.

Aceste pedepse nu sunt exagerate. Ele vor izbi mai mult pe comercianții de rea credință, cari vor căuta să profite de repaosul obligator al vecinului, pentru a'í face uă concurență neleală.

Votând Camera de Comerțiu și Industrie a Capitalei proiectul de față, ea va fi făcut pentru religiunea străbunilor noștri și pentru moralizarea și cultura poporului român, cel d'ântêi, dar și cel mai important, pas in acéstă direcțiune.

Va rămâne ca și biserica, înălțând clerul la rangul ce i se cuvine in societate și făcându-l apt de sublima misiune ce are între noi, să secondeze sforțările séle prin propovăduirea înțeleptă și inteligentă a sfintelor învățeturi creștinești, iar guvernul, din parte'i, să țină mâna strânsă la aplicarea strictă a dispozițiunilor lezei de față.

PROIECT DE LEGE

PENTRU REPAUSUL PUBLIC IN DILELE DE DUMINECA SI SERBETOARE

Art. 1. Duminicile și sër-bătorile următóre : prima și a anului, prima și a doua și de Pasce, prima și a doua și de Crăciun și đioa de 10 Mai, ori ce muncă in l'ăuntru sau in a-fară din ateliere, magazine sau ori ce alt loc este interđisă.

Acéstă prohibiđiune nu se aplică la munca câmpului când este vorba de strângerea re-coltelor sau alte lucrări ágricole urgente, precum nici la transporturile deja in curs.

De asemenea, nu se aplică nici la acele fabrici, ateliere sau stabilimente industriale, in cari lucrul nu se póte suspenda fără grave prejudicii. Autori-sađiunea de a lucra intr'ensele

inserbătorile legale nu se pôte acorda de cât de către Camera de Comerțiu și Industrie din localitate. In ori ce cas, lucrătorii vor avea uă Duminică liberă la fie care două Duminici.

Art. 2. In zilele enumerate la precedentul articol, ori ce act de vëndare sau cumpërare. pe stradă, in locuri publice sau magazinele comercianților, este cu desăvêrșire oprit până la ora 12 din și.

Magazinele vor fi ținute închise.

Se exceptă de la acéstă dispozițiune pharmaciele cari vor continua a fi totă și o deschise. Ucenicii, elevii sau ori ce alți lucrători intrebunțați in serviciul lor, vor avea uă Duminică liberă la fie care două săptămâni.

Se exceptă asemenea băcăniile, brutăriele și măcelăriele cari vor putea ține deschis, de la 1 Martie la 1 Octombrie, până la 9 ore dimineața și, de la 1 Octombrie la 1 Martie, până la 10 ore dimineața.

Ele nu vor putea fi deschise de cât la ora 4 p. m.

Art. 3. Têrgurile săptămânale și bâlciurile nu vor putea avea loc în zilele numite.

Se exceptă têtgurile și halele de victuale (pesce, legume, etc.), cari vor putea fi deschise, de la 1 Martie la 1 Octombrie, până la ora 9 dim. și, de la 1 Octombrie la 1 Mart. până la ora 10 diminețã.

Art 4. Patronii sunt obligați a da socotelã lucrãtorilor, de ei întrebuințați în cursul săptămânei, cel mai târziu Sâmbătă la ora 6 p. m.

Art. 5. Ori ce reuniuni sgototóse pe stradã, piețe sau grãdinele publice precum ori ce jocuri de noroc sunt cu desãvêrsire interđise în zilele enumerate.

Art. 6. Contravențiunile la dispozițiunile legii de față se vor pedepsi cu amendã de la 50 la 500 lei și în cas de recidivã, și cu închisórea de simplã poliție, de la 5 până la 15 zile.

Se va considera ca, recidivã când în contra celui abătut se

va fi dat hotărîre pentru uă
altă abatere la legea de faţă,
în curgere de şese luni, soco-
tite de la darea acelei hotă-
ririi până la săvârşirea celei din
nou abateri, săvârşite în oco-
lul jurisdicţiunii aceluiaşi tri-
bunal.

Toţi agenţii poliţiei admi-
nistrative şi comunale sunt în-
sărcinaţi cu urmărirea contra-
venţiunelor la legea de faţă.

